

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

11.09.2020. Nr. 1.7-2/987

VAS “Latvijas dzelzceļš”

Satiksmes ministrijai

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai

*Par VAS “Latvijas dzelzceļš” līdzdalību
SIA “LDZ apsardze”*

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi VAS “Latvijas dzelzceļš” (turpmāk – LDz) vēstuli, kurā lūgts KP sniegt atzinumu par LDz veikto līdzdalības izvērtējumu SIA “LDz apsardze” (turpmāk – LDzA).

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

LDz ir veikusi VPIL 88.panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī konsultējusies ar nevalstisko organizāciju – biedrību “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (turpmāk – LTRK), saņemot tās atzinumu, kas aptver nozares komersantu viedokļus. Līdz ar to KP sniedz viedokli (atzinumu) par LDz veiktā izvērtējuma atbilstību VPIL 88.panta noteikumiem.

Kā norādīts LDz sagatavotajā izvērtējumā, LDzA stratēģiskais mērķis ir sniegt apsardzes pakalpojumus stratēģiski svarīgā nozarē, nodrošinot adekvātu drošības līmeni ar tranzīta koridora apsardzi saistītu pasākumu īstenošanā dzelzceļa nodalījuma joslā un kritiskajā infrastruktūrā. Izpildot ar stratēģisko mērķi noteiktās funkcijas, LDzA īsteno šādas specifiskas darbības:

1) dzelzceļa zemes nodalījuma joslā un LDz pārvaldīšanā esošās kritiskās dzelzceļa infrastruktūras objektos veic dzelzceļa infrastruktūras tehniskā aprīkojuma būvniecību (piemēram, veic kameru uzstādīšanu uz peroniem, dzelzceļa tiltiem), remontu un tehnisko apkopi, kā arī nodrošina fizisko un tehnisko īpašuma un objektu apsardzi;

2) sniedz pakalpojumu - būvobjektu aprīkošanu ar elektronisko sakaru tīkliem, drošības sistēmām, piemēram apsardzes, ugunsdrošības, videonovērošanas un cita veida sakaru tīkliem, radiotīkliem;

3) nodrošina tādu objektu apsardzi, kuru apsardzes veikšanai nepieciešams industriālās drošības sertifikāts.

KP pēc iepazīšanās ar LDz veikto līdzdalības LDzA izvērtējumu, kā arī ņemot vērā, ka Latvijas publiskās dzelzceļa infrastruktūras tīklam ir kritiska nozīme valsts aizsardzības nodrošināšanā, atzīst, ka LDzA sniegtie pamatpakalpojumi atbilstoši LDzA stratēģiskajam mērķim (apsardzes pakalpojumi LDz stratēģiski svarīgā nozarē, nodrošinot adekvātu drošības līmeni ar tranzīta koridora apsardzi saistītu pasākumu īstenošanā dzelzceļa zemes nodalījuma joslā un kritiskajā infrastruktūrā) ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punkta izpratnē.

Vienlaikus nepieciešams ņemt vērā, ka konkrēta pakalpojuma noteikšana par stratēģiski svarīgu ir atzīstama tikai par vienu no priekšnoteikumiem, lai atbilstoši VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punktam publiskai personai būtu tiesisks pamats sniegt šādu pakalpojumu, piemērojot tiesību normā paredzēto izņēmumu.

Lai pamatotu šādu izņēmumu, likums (VPIL 88.panta otrā daļa) tieši nosaka, ka publiskai personai ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir pienākums veikt tirgus izpēti, novērtējot pieejamās alternatīvas, tostarp, vai konkrēto pakalpojumu vienlīdz efektīvi sniedz arī privātie tirgus dalībnieki un vai privātie tirgus dalībnieki ir spējīgi efektīvi nodrošināt konkrētā pakalpojuma pieejamību un tā sniegšanu.

No KP pieejamās informācijas par speciālo kvalifikāciju apliecinājošu dokumentu skaitu¹ secināms, ka sakaru tīklu un drošības sistēmu būvniecības tirgū un apsardzes pakalpojumu sniegšanas tirgū pirmšķietami nav konstatējama tirgus nepilnība.

Ņemot vērā minēto, kā arī LTRK 26.08.2020.vēstulē Nr.2020/872 paustās bažas, KP ieskatā būtu lietderīgi, ja Satiksmes ministrija (turpmāk – SM), t.sk. LDz veiktu papildu izvērtējumu, kurā tiktu izvērtēts, vai konkrēto pamatpakalpojumu efektīvu sniegšanu nebūtu iespējams nodot privātajiem tirgus dalībniekiem. Gadījumā, ja konkrētais jautājums ir saistīts ar augstiem drošības riskiem, minētajam būtu jābūt atspoguļotam konkrētajā izvērtējumā.

Tāpat, KP vērs LDz uzmanību un aicina, veicot līdzdalības LDzA izvērtējumu par katru darbības veidu, vērtēt iespēju attiecībā uz tādu objektu apsardzes nodrošināšanu, kuru apsardzei komersantam nepieciešams noteiktas kategorijas industriālās drošības sertifikāts, piesaistīt ārpuspakalpojumu sniedzējus, ņemot vērā, ka, izpildot attiecīgos normatīvajos aktos noteiktos kritērijus un iegūstot atbilstošas kategorijas sertifikātus, šādu pakalpojumu sniegšanu var nodrošināt arī privātie komersanti.

Attiecībā uz LDzA sniegtajiem papildu pakalpojumiem brīvajā tirgū (apsardzes pakalpojumi ar dzelzceļa infrastruktūras objektu apsardzi nesaistītiem Latvijas uzņēmumiem un privātpersonām), LDz izvērtējumā šādu pakalpojumu sniegšanu pamato ar Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 12.panta ceturtās daļas 3.punktu, norādot, ka LDzA kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja atkarīgā sabiedrība ir tiesīga sniegt pakalpojumus arī citiem uzņēmumiem, kas nav tā valdošais uzņēmums, kā arī to, ka vidēji pēdējos trīs gados LDzA sniegto pakalpojumu īpatsvars trešajām personām ir (*) (mazāks kā 10 %) no kopējā sniegto pakalpojumu apjoma, iepirkumos LDzA nepiedalās ar zemākām cenām par līdzīgu pakalpojumu cenām tirgū.

Iepazīstoties ar LDz norādīto informāciju par LDzA sniegtajiem pakalpojumiem brīvajā tirgū, KP norāda, ka līdzdalības izvērtējums (ietverot gan ekonomisko, gan juridisko izvērtējumu, kā arī ietekmes uz konkurenci izvērtējumu), lai konstatētu kādu no VPIL 88.panta pirmās daļas priekšnoteikumiem saimnieciskās darbības veikšanai, ir jāveic atsevišķi arī par sniegtajiem pakalpojumiem brīvajā tirgū. KP secina, ka LDz šādu izvērtējumu nav veikusi un nav pamatojusi, atbilstoši kuram no VPIL 88.panta pirmās daļas priekšnoteikumiem LDzA sniedz iepriekšminētos papildu pakalpojumus brīvajā tirgū. LDz norādītais arguments, pamatojot šo pakalpojumu sniegšanu ar Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 12.panta ceturtās daļas 3.punktu, nesniedz atbilstošu pamatojumu, kas liecinātu par nepieciešamību LDzA sniegt pakalpojumus brīvajā tirgū, jo iepriekšminētā likuma norma

¹ Sk., piemēram, LR Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas izsniegto Drošības apliecināšanu sarakstu uz 04.09.2020. <http://www.vdzt.gov.lv/index.php?id=388&sa=313,314,388>, Drošības Nozares Kompāniju Asociācijas Apsardzes nozares pārskatu par 2019.gadu, 6., 7. lpp., <https://www.grifsag.lv/wp-content/uploads/2020/01/DNKA-nozares-pa%CC%84rskats-3.pdf>

atbrīvo sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju no pienākuma organizēt iepirkumu procedūras nevis nosaka nosacījumus publiskas personas līdzdalības kapitālsabiedrībā turpināšanai, ņemot vērā arī to, ka apsardzes pakalpojumu sniegšanas tirgū, kā arī sakaru tīklu un drošības sistēmu būvniecības tirgū ir pietiekami liels skaits komersantu, kas ieguvuši nepieciešamos speciālo kvalifikāciju apliecinājošus dokumentus.

Līdz ar to KP norāda, ka tās ieskatā LDzA sniegtie papildu pakalpojumi brīvajā tirgū, ir acīmredzami ārpus VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punktā paredzētā priekšnoteikuma par stratēģiski svarīgu pakalpojumu sniegšanu tvērums, tādējādi LDzA nebūtu jāiesaistās pakalpojumu sniegšanā šajos tirgos. KP atgādina, ka jau savā 19.07.2019. vēstulē Nr.1.7-2/645 vērsa LDz uzmanību uz to, ka LDz būtu jāvērtē, vai LDzA pakalpojumi būtu jāsniedz arī ar LDz koncernu un dzelzceļa infrastruktūras objektu apsardzi nesaistītiem uzņēmumiem, un aicināja LDz, izstrādājot vidējā termiņa stratēģiju nākamajam periodam, LDzA darbības misijā neiekļaut tādu apsardzes pakalpojumu sniegšanu, kas nebūtu uzskatāmi par stratēģiski svarīgiem valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Papildus tam KP aicina LDz, veicot turpmākos līdzdalības izvērtējumus, t.sk., attiecībā uz citām LDz koncerna kapitālsabiedrībām, ņemt vērā un izvērtējumus veikt atbilstoši KP sagatavotajā materiālā “Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana”² ietvertajiem ieteikumiem, izvērtējumu veicot par katra kapitālsabiedrību esošā vai plānotā komercdarbības veida atbilstību VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem nosacījumiem. KP arī iesaka LDz un LDz koncerna uzņēmumiem regulāri patstāvīgi veikt konkurences neitralitātes³ un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpuma risku novērtējumus, lai mazinātu konkurences tiesību neievērošanas riskus.

Noslēgumā norādāms, ka KP atbalsta LTRK 26.08.2020.vēstulē Nr.2020/872 izteikto aicinājumu turpināt diskusiju par iespējamu LDz līdzdalības izbeigšanu LDzA, iesaistot kompetentās valsts institūcijas, kā arī nozaru asociācijas un aicina SM organizēt daudzpusēju tikšanos, lai diskutētu par minēto jautājumu.

Ar cieņu
priekšsēdētāja p.i.

J.Račko

---

² Konkurences padomes informatīvais materiāls “Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana”, 2019. Sk. šeit: https://ej.uz/lidzdalibas_izvertejums

³ Konkurences padomes neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijas, 2019. Sk. šeit: <https://ej.uz/neitralitate>